

BUITEN

8^E JAARGANG N^O. 14.

ZATERDAG 4 APRIL 1914.

Foto C. Steenbergh.

OVERSTROOMD LAND BIJ RHENEN.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

OVERSTROOMD LAND BIJ RHENEN. ILLUSTRATIE . . .	BLZ. 157
DE STERRENHEMEL IN APRIL, DOOR A. A. N. . . .	„ 158
DE GEHEIMZINNIGE VIOLIST, DOOR WILLIAM LE QUEUX (14)	
	BLZ. 158 EN 167
DE SLANGENBURG, DOOR S., GEÏLLUSTREERD . . .	BLZ. 160—161
DE VISCHKWEEKERIJ „ZWAANSPRENG” BIJ APELDOORN, DOOR N., GEÏLLUSTREERD . . .	BLZ. 162—163
SLOOPEND HERBOREN-NEDERLAND, (V), DOOR MR. DR. J. C. OVERVOORDE, GEÏLLUSTREERD . . .	BLZ. 164—166
EEN TAKJE HEI, DOOR JAN VAN AEMSTEL . . .	BLZ. 166
DE VOSSJACHT DER KONINKLIJKE VELUWSCHE JACHTVEREENIGING. ILLUSTRATIES . . .	„ 167
DE JACHTRIT, DONDERDAG L.L. BIJ ARNHEN GEHOUDEN. ILLUSTRATIES . . .	168
INDISCHE MIEREN, DOOR K.	„ 168

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten.” Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's. Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

DE STERRENHEMEL IN APRIL.

HET volgende overzicht geeft den stand van de Sterrenbeelden in den vóóravond (omstreeks 9 uur).
Zenith: Groote Beer;
Noorden: Andromeda, kleine Beer, Cassiopeia, Cepheus, Draak, Hagedis, Zwaan;

Noorden: Lier;

Oosten: Boötes, Hercules, Jachthonden, Kroon, Slang, Weegschaal;

Zuidoosten: Hoofdhaar van Berenice, Maagd;

Zuiden: Schip Argo, Beker, Kreeft, groote en kleine Leeuw, Raaf, Sextant, Waterslang;

Zuidwesten: Groote en kleine Hond;

Westen: Eenhoorn, Lynx, Orion, Stier, Tweelingen, Wagenman;

Noordwesten: Driehoek, Giraffe, Perseus.

De Melkweg is vóór middernacht zeer slecht zichtbaar. Te 9 uur loopt hij van het Zuidwesten naar het Noordoosten en staat in het Noordwesten 30° hoog.

Er is deze maand nog één *Algolminimum* waarneembaar, nl. den 8^{en} te 9 uur, maar de omstandigheden zijn vrij ongunstig, daar het sterrenbeeld Perseus, waartoe de ster Algol behoort, laag gaat staan.

Het *Zodiakaallicht* zal deze maand waarschijnlijk wel niet meer te zien zijn, daar tot 11 of 12 April de maan hindert, en later in de maand de helling der ekliptika op den Westelijken horizon langzamerhand al vrij ongunstig is geworden.

Den *Gegenschein* zoeken men in de tweede helft van April, als de maan weg is, bij de ster *Spica* (z van de Maagd).

Van 19 tot 22 April zijn er in den nanacht *vallende sterren* te verwachten, die naar hun straalpunt in de Lier (of op de grens der sterrenbeelden Lier en Hercules) *Lyriden* heeten. De zwerm, tegenwoordig naar het schijnt vrij arm, is te beschouwen als afval van een heldere komeet die in het jaar 1861 verschenen is. Daar het den 16^{en} April Laatste Kwartier is, is de maan ditmaal voor de waarneming van het verschijnsel slechts een gering beletsel.

In den nacht van 6 op 7 April, omstreeks kwart vóór vier, verdwijnt de ster der eerste grootte *Regulus* (z van den Leeuw) achter den donkeren oostelijken maansrand; als zij bijna twee uren later uit den lichten Westrand weer te voorschijn komt, staan maan en ster al zeer laag in het Westen. De maan is 11 dagen oud.

De *tijdsvereffening* heeft in deze maand een gering bedrag: begin April is de zon 4 minuten bij de klok achter; zij haalt haar den 16^{en} in en komt in het eind der maand 3 minuten vóór.

Paschen valt dit jaar op 12 April, gelijk ook in 1903 het geval was en gelijk wederom in 1925 en in 1936 zal geschieden. Ik verklaarde vroeger al eens (Buiten V, N°. 14) waarom men ver-

wachten kan, dat het Paaschfeest soms eenige (hoogstens 4) malen achtereen, telkens na 11 jaren, op denzelfden datum valt. Het bedoelde feit zal zich kunnen voordoen, als de deeling van het jaartal door 4 tot rest 3 heeft, zooals inderdaad met 1903 het geval is.

Mercurius is in het begin der maand morgenster. Ondanks de zeer groote Westelijke elongatie van bijna 28 graden zal de planeet echter wel nauwelijks aan den Oostelijken hemel gevonden kunnen worden: daarvoor is, zooals ik al meermalen uiteenzette, de herfst meer het geschikte seizoen.

Venus gaat zich deze maand vrij snel uit de avondschemering losmaken; den 1^{en} April gaat de avondster, die tot November zichtbaar blijft, een groot uur na de zon onder, den 1^{en} Mei een kleine twee uren.

Mars blijft zich snel Oostwaarts bewegen. Het is door de nabijheid der sterren *Castor* en *Pollux* gemakkelijk, den loop der planeet in het sterrenbeeld Tweelingen van dag tot dag te volgen. De helderheid neemt deze maand duidelijk af; zoo ook de middellijn, die 1 April nog bijna 8" meet, 1 Mei maar iets meer dan 6".

Jupiter blijft moeilijk zichtbaar; de planeet staat vrij laag, in den Steenbok, en komt half April nog pas een groote twee uur vóór de zon op. In Mei worden echter de omstandigheden veel gunstiger.

Saturnus is in April nog maar alleen in den vóóravond te zien.
A. A. N.

DE GEHEIMZINNIGE VIOLIST

door WILLIAM LE QUEUX.

(14)

(Geautoriseerde vertaling.)

HOOFDSTUK X.

„BESTE Calvert”, riep ik uit, terwijl ik mijn kleine salon, waar hij en Rosemary al meer dan tien minuten hadden gewacht, binnenstormde, „vergeef me alsjeblieft allebei dat ik zoo laat ben. Tot twintig minuten voor zevenen ben ik opgehouden door een bijzonder vervelenden vent, en ik heb me vreeselijk moeten haasten om thuis te komen en me te kunnen verkleeden”.
„O, 't is niets”, zeide Calvert, „we begonnen enkel te denken dat jij ook verdwenen waart. Ik veronderstel”, ging hij voort, terwijl wij het salon binnengingen, „dat je ook al gehoord hebt van deze wonderbaarlijke verdwijning van Cuthbert Quain?”
„Om je de waarheid te zeggen, mijn laat-komen is gedeeltelijk te wijten aan het feit, dat ik bezig was erover te lezen. Ik talmde boven wat met de courant inplaats van mij te haasten met kleden”.

„Dat vergeef ik je”, zeide Calvert. „Ik stel levendig belang in de zaak, omdat ik Quain goed gekend heb”.

„Kende je hem?” riep ik uit. „Werkelijk? Wat was het voor een man? Ik moest eigenlijk zeggen „is hij”, want er is geen reden om aan te nemen, dat hij dood is, al is hij nu verdwenen”.

Calvert zweeg even.

„Je vraagt me wat voor 'n man het was?” zeide hij eindelijk. „Dat is een tamelijk lastige vraag om te beantwoorden. Bij tijden was hij buitengewoon teruggetrokken, ja, bijna somber, en 'n ander maal deed hij erg gewichtig; nu, ik vind, dat een ex-burgemeester van Manchester ook wel het recht heeft een beetje gewichtig te doen. Bovendien, hij was een zeer bekwaam man. Je hebt in de bladen natuurlijk gelezen hoe hij eruit zag, en portretten van hem gezien. Ik voor mij zou zeggen, dat de couranten zijn deugden wel een beetje overschat hebben. Hij had absoluut geen gevoel voor humor. Ik begin te denken, Cyril, dat het gezegde van Ian Mac Laren, dat het gevoel van humor strijdt met het succes, per slot van rekening waarheid bevat. Zoovele van de menschen die in de wereld geslaagd zijn, missen allen humor”.

„Hoogstwaarschijnlijk zijn ze geslaagd ten spijt van, en niet wegens hun gebrek aan humor”, zeide ik.

„Daarin kan ik je geen gelijk geven”, zeide hij snel. „De Engelschen houden van een uitermate bezadigd, uiterst kalm, uitsluitend zakelijk mensch. Zij denken dat zulk een man noodwendig bekwaam moet zijn. Ze houden humor verkeerdelijk voor snaaksheid. Dat doet ons Ieren, in hun oog dan ook zooveel kwaad — ik noem mezelf een Ier, hoewel mijn vader een Engelschman was. Ons aangeboren gevoel voor het belachelijke is onze vloek”.

Hier viel Rosemary hem in de rede met de opmerking dat haar oom onzin vertelde, en dat zij, wat haar zelve betrof, verreweg de voorkeur gaf aan een werkelijk amusant iemand boven een erg knap mensch, iets waarin ik haar ten volle gelijk gaf.

„Daarom trekt Cyril jou zeker zoo aan”, antwoordde haar oom, zeer ad rem. „Cyril heeft gevoel voor humor, maar —”

Hij zweeg plotseling, en dus ging ik voort:

„Niets meer. Maar dat is juist mijn ongeluk, George”, voegde ik erbij, „een ongeluk waar ik niet al te erg over kan klagen, na wat Rosemary zoo juist gezegd heeft”.

„Ik wou, dat je me niet Rosemary noemde”, riep zij uit. „Je weet hoe ik het land heb aan dien naam”.

„En jij weet, hoe ik het land heb aan Rose”, antwoordde ik. „Rosemary is een heel mooie naam. Zoowat iedere duizendpoot in een Londensch pension heet Rouze. Ik blijf je Rosemary noemen, of je het goed vindt of niet”.

Haar oom viel me hierin bij, en het gesprek kwam weer op de

verdwijning van Cuthbert Quain. En zoo kwamen we op verdwijningen in het algemeen.

„Men zegt dat er alleen in Londen ieder jaar zoowat twintig-duizend menschen verdwijnen”, zeide Calvert even later, „maar natuurlijk komen er velen daarvan weder te voorschijn. Een van de vreemdste verdwijningen van de laatste jaren was dat geval met den jongen advocaat Wilfred Jagers. Op een morgen verliet hij zijn huis in St. George's Terrace, Regent's Park, en zei, dat hij eens een dagje het land inging, en van dat oogenblik af heeft men nooit weer iets van hem vernomen. Dat was in Mei twee jaar geleden. Ik herinner me dat zoo precies, omdat ik toen juist bij een vriend in St. James's Terrace logeerde, en iedereen er over praatte”.

„Is de broer van den beroemden clown Grimaldi ook niet op een vreemde manier verdwenen?” vroeg ik. „Ik meen me zoiets te herinneren”.

„Ja, dat is waar, zijn broer die matroos was”, antwoordde Calvert. „Hij kwam aan de artistendeur van het theater waar zijn broer optrad, en vroeg of hij Grimaldi een oogenblik kon spreken. Toen ging hij weg, zeggende dat hij na de voorstelling zou terugkomen. Men heeft hem nooit weergezien of van hem gehoord”.

„Een van de vreeselijkste gevallen, vind ik”, zeide Rosemary, „was wel dat van Lady Cathcart, ongeveer in het midden van de achttiende eeuw. Ik las ervan in een boek, dat ik onlangs opnam. Maar jullie zult dat geval wel kennen?”

„Neen”, zei ik. „Ik niet. Wat was dat?”

„O, 't is een erg lang verhaal, maar 't voornaamste komt hierop neer:

„Spoedig nadat Lady Cathcart getrouwd was met Kolonel Hugh Maguire — hij was haar vierde man, moeten jullie weten — verdween zij. Twintig jaar later, toen kolonel Maguire stierf, werd zij in een kamer opgesloten gevonden, waar hij haar al die jaren gevangen had gehouden. Toen zij bevrijd werd, verkeerde zij in een beklagenswaardigen toestand, en had geen kleeren meer aan het lijf”.

„Hoe vreeselijk!” riep Calvert uit. „Maguire moet natuurlijk krankzinnig geweest zijn. O, maar het wonderbaarlijkste geval is het historische geval met de „Marie Celeste”, waarbij er dertien menschen tegelijk verdwenen, zonder dat er ooit weder iets van hen vernomen werd”.

Rosemary barstte in onbedaarlijk lachen uit.

„Och kom, oom”, riep zij eindelijk uit, „u hoeft heusch onze verhalen niet te overtroeven, hoor. U denkt waarschijnlijk nog dat wij het zullen gelooven ook, omdat dertien het ongeluksgetal is!”

Calvert keek haar ernstig aan.

„De geschiedenis van „Marie Celeste” is maar al te bekend”, zeide hij, „en voor de waarheid ervan is ingestaan door menschen die zelfs nog verstandiger waren dan jij, Rosemary. De geschiedenis gebeurde in December 1872, en wordt als het grootste maritieme mysterie in de annalen der zee beschouwd. De bemanning van de „Marie Celeste” bestond uit dertien koppen, den kapitein en zijn kind, die ook aan boord waren, inbegrepen. Het schip vertrok naar New-York met bestemming naar Gibraltar, en werd twee maanden later verlaten rondrijvende gevonden met alle zeilen bij, tweehonderd mijlen van Gibraltar. De kapitein en de bemanning hadden het schip blijkbaar plotseling en eerst kort tevoren verlaten, omdat het ontbijt slechts gedeeltelijk verorberd was. Een ei op het bord van den kapitein was gedeeltelijk leeg, alsof hij midden onder het maal was opgestaan. Het ontbijt van de bemanning stond onaangeroerd. Alles was in de beste orde. Het scheepsjournaal was bijgehouden tot veertig uur nadat het schip op sleeptouw was genomen. Er was overvloed van voedsel in de kombuis en in het ruim. De geldkist was onaangeroerd. Er was geen enkel teken van een strijd te bespeuren. Dat de equipage inderhaast het schip verlaten had, werd bewezen door het feit, dat enkel de chronometer vermist werd. Er was geen lek te vinden. Dat verhaal is zoo waar, Rosemary, als dat wij hier met ons drieën zitten”.

„En wilt u beweren, dat er nooit weer iets vernomen is van een van de dertien menschen die aan boord waren?”

„Van niet één. Een maand geleden, toen ik in Cornwall was, werd de historie me daar ook weer verteld. Er zijn meerdere gedrukte verslagen van”.

Eenige oogenblikken zwegden wij allen.

„Ik zou wel eens willen weten wat er in dat briefje van Quain stond, dat zijn huisknecht aan dien Brown gaf, toen deze Quain een bezoek wilde brengen”, zei ik plotseling, terwijl mijn gedachten teruggingen naar het jongste mysterie.

„O, maar, Brown is er niet geweest”, riep Calvert uit. „Er is niemand gekomen. Heb je dan de laatste editie van de avondbladen niet gelezen?”

„Ik heb niets gelezen dat later dan vijf uur is uitgekomen”.

„Er is niemand geweest. Iemand belde de kamers van Quain op om vijf uur en de knecht antwoordde door de telefoon. Het was de stem van een vrouw die sprak. Zij zei, dat meneer Brown verhinderd was aan te komen”.

„Gaf ze misschien ook een adres?”

„Blijkbaar niet. Later nam de politie het briefje in beslag en opende het!”

„En wat stond erin?”

„Volgens het avondblad bevatte de enveloppe niets anders

dan een prachtig uitgevoerde schildering op zijde van een zeer eigenaardig gekleurde goudvisch. Verder was er geen brief bij. Geen naam. Enkel die teekening, blijkbaar met de hand geschilderd”.

„Van een goudvisch!”

Ik herhaalde deze woorden op luiden toon, doch zonder erbij te denken. Het was voorwaar zeer zonderling, in aanmerking genomen wat ik wist. Kon dit een leidraad, een schakel zijn? Kon er eenig verband bestaan tusschen... Ik stak mijn hand in mijn vestzak.

„Kijk dit eens, Calvert”, zeide ik, Quain's kaartje voor den dag nalend, en het hem over de tafel heen toeschuivend. Hij nam het op en las den naam.

„Goeie hemel, Cyril!” riep hij opgewonden uit. „waar heb je dit vandaan, en wanneer kwam het je in handen? Deze woorden: „St. James' Park Station, 6.30 Woensdag”, zijn door Quain met potlood geschreven!”

„Werkelijk?”

„Ik ben er zeker van. Ik heb vroeger verscheidene brieven van hem ontvangen. Hij wilde graag bijzonderheden hebben over ons landhuis te Clonelly, vóór wij het verhuurden. Zijn handschrift is zoo eigenaardig, dat je je er niet in kunt vergissen. Maar waar heb je dit kaartje vandaan?”

„Dat zal ik u zeggen. Vanmiddag...”

Ik hield plotseling op, want er werd gescheld. Het bellen werd gevolgd door drie luide slagen op de voordeur.

„Wie kan dat in vredes naam zijn?” riep ik uit, luisterend.

Wij zwegden allen. Een oogenblik later hoorden wij mannenstemmen. Er praatten twee mannen aan de deur met mijn bediende Jeans. Even daarna trad Jeans binnen.

„Meneer”, zeide hij op zijn eerbiedigen toon, „er zijn twee politie-beambten om u te spreken. Ze zeggen dat ze van Scotland Yard komen, meneer, en dat ze u liefst dadelijk zouden spreken”.

„Politie-beambten?” riep ik uit. „Waar zouden die mij over moeten spreken?”

„Dat heb ik ze ook gevraagd, maar ze wouen 't niet zeggen, meneer. Ik zei, dat u aan tafel zat, en toen zeien ze, dat ze dan zouden wachten tot u klaar was”.

HOOFDSTUK XI.

DE DRIE KNOOPENHAAKJES.

Toen ik de kamer uit was gegaan, vond ik de beide mannen op mij wachten in de kleine open ruimte, die ik mijn „vestibule” noemde.

„U wenscht mij te spreken?” vroeg ik.

„Heb ik het genoeg, meneer Cyril Fane te zien?” vroeg de oudste van het tweetal.

Ik zei hem dat dit zoo was.

„Kunnen we u even alleen spreken, meneer Fane?” vroeg hij. Zij volgden mij naar mijn studeerkamer, waar ik de lichten opdraaide en toen de deur sloot.

„Gaat u zitten”, zeide ik. „Ik hoop, dat u mij niet lang zult ophouden, daar ik uit moet”.

„Geen oogenblik langer dan noodig is, meneer. Ik zal dan maar dadelijk de koe bij de horens vatten. Wij komen U spreken over de zonderlinge verdwijning van een zekeren meneer Cuthbert Quain, waarover u ongetwijfeld een en ander in de avondbladen gelezen hebt. Wij vernemen dat u vanmiddag een bezoek heeft gebracht aan een huis in Castle Street, Endell Street”.

„Dat is zoo”, antwoordde ik, verbaasd dat zij zoo goed op de hoogte waren van mijn doen en laten.

„En hebt u daar een dame ontmoet, die zich Madame Joubert noemt?”

„Ja”.

„U belde aan dat huis om vierentwintig minuten voor vijf, u ging het huis binnen om achttien minuten voor vijf, en u kwam er weer uit om vierentwintig minuten voor zes. Is dit niet zoo?”

Ik begon te lachen.

„U is zoowaar nog beter op de hoogte van mijn doen en laten dan ikzelf. Als ik kennissen bezoek, sta ik niet met een horloge in de hand, maar u zult ongetwijfeld wel gelijk hebben”.

„Dus zijn die Madame Joubert en Signor Bondi kennissen van u?” vroeg hij snel, zonder mijn glimlach te beantwoorden.

„Geen sprake van”, antwoordde ik.

„Maar u sprak toch van hen als „mijn kennissen”.

„Dat was in figuurlijken zin”.

„Ik moet u verzoeken, meneer Fane”, zeide hij bijna streng, „om niet in figuurlijken zin te spreken. Zijn Madame Joubert en Signor Bondi kennissen van u of niet? Antwoord eenvoudig met „ja” of „neen”.

Goeie hemel! Ik dacht aan het gesprek over het gevoel van humor, dat ik daar straks met Calvert gevoerd had. Misschien had hij per slot van rekening toch gelijk. Deze beide ernstige mannen, zakelijke beambten, waren ongetwijfeld min of meer geslaagd in hun beroep, en waren echte typen van de menschen, die „vooruitkomen”. In elk geval moest dit ten hunnen gunste gezegd worden dat men er moeilijk met dikker schedel zou hebben kunnen vinden.

„Neen”, zeide ik.

„Waarom ging u er dan heen?”

(Vervolg op blz. 167 van dit nummer.)

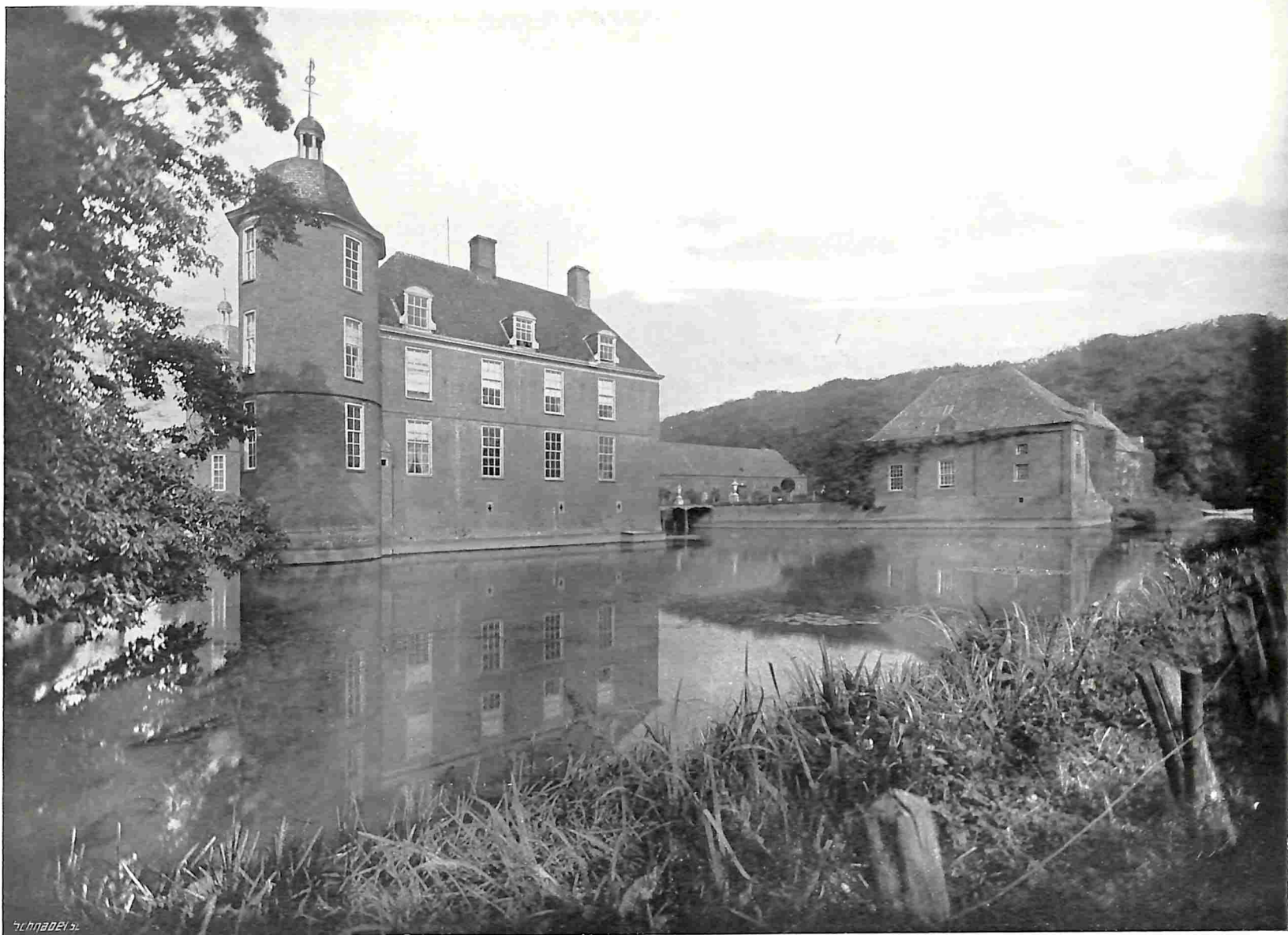

Foto C. Steenberg.

DE SLANGENBURG MET VOORGEBOUWEN, VAN TER ZIJDE GEZIEN.

DE SLANGENBURG.

UIT Zevenaar met den locaaltrein in den morgen vertrekkend, bereikt men nog denzelfden dag het oude Doetinchem. Ik zeg dit niet uit hatelijkheid; niets is verder van mij dan eene gemoedsgesteldheid, die den mensch schamperheden te ontlokken pleegt. Het eenige wat ik hiermede maar te kennen geven wil, is, dat niet slechts het papier, dat er sinds menschenheugenis den naam van heeft,

geduldig is. Ook de man, die de kasteelen in den Achterhoek van Gelderland bezoekt, is geduldig, moèt geduldig zijn, wil hij zijn doel bereiken.

Zoo reden wij dan langzaam maar zeker door een landschap, dat (bij wijze van spreken) niet veel om het lijf had. Hier en daar geboomte, nu en dan een fabrieksschoorsteen, voorts kleine dorpen, onafzienbare velden menigmaal; eene streek niet leelijker dan menige andere, doch zonder eenige karakteristieke eigenschap. Gelijk een eenigszins eentonige film rollen de landschappen voor u af.

Locaaltreinen zijn, zoolang ze op Gods aardbodem zich bewegen, steeds het mikpunt der spotternijen van de menscheid geweest, van de arme menscheid, die zich beklagt dat alles nog niet sneller in zijn werk gaat, waarschijnlijk opdat het hen in nog vlugger tempo naar de koudwater-instituten zal voeren. Gedreven door den wensch naar zelfbehoud, neem ik me bij dezen voor, nimmer meer de locaaltreinen te hoonen, noch de omnibussen, noch de trekschuiten, noch iets van alles wat daartoe behoort. Integendeel, het ongeduld moge mij al eens even parten spelen, in het algemeen houd ik wel van de langzame, ernstige vervoermiddelen, die wel weten, wat ze doen, als ze ons bedaard aan door de wereld rijden, en zoo onze aandacht vestigen op al het mooie, dat er nog te zien is. Zijn zij het niet, die zoodoende eigenlijk nog een weinig optimisme aankweeken onder de menschen, die anders in de sneltreinen en auto's van al het fraais, dat de wereld dan toch nog heeft, zoo goed als niets te zien krijgen, en dan thuisgekomen, (als zij tenminste al weer niet weg zijn) pessimistisch overwegen, dat de wereld niets oplevert dat de moeite waard is?

Te lang reeds hield ik u met deze min of meer beschouwende regelen bezig en

Foto C. Steenberg.

DE SLANGENBURG, VOORZIJDE.

het wordt meer dan tijd, dat ik met u de stad Doetinchem binnenga. Vandaar uit immers zullen we den Slangenburg gaan zien, een kasteel, welks befaamdheid in verhouding tot die van menig minder aanzienlijk slot vrij gering is, doch waarvan wij zoo veel goeds hadden gehoord, dat we tot een verkenningreis besloten hadden.

Het stalen ros is voor. De pedalen schitteren in het heldere daglicht, de banden, door den caféknecht opgepompt, zwellen van jonge kracht gelijk de knoppen in het voorjaar; het stuur blinkt, en op den bagagedrager verthoont mijn tusschen riempjes gedorde cape het aanzien van een gereefd achterzeil. Het glanzend leeren zadel noodt mij tot opstijgen, en ik laat mij niet nooden, werp den marrenden knecht een zilverling toe, en zwier henen in den fraaien dag.

De Buitengeweg, van Doetinchem naar den Slangenburg voerend, is niet zeer afwisselend. Tusschen weiden zonder heel veel geboomte, gaat het voort, temidden van vele nieuwerwetsche villa's en landhuizen van een zeer eigenaardige bouw, gelijk ik die, voor zoo ver ik mij kan herinneren, alleen in Gelderland heb gezien. Ook de beschildering dezer huizen is zeer verscheiden van die men ten onzent in Holland aantref; men houdt er van levendige kleuren, maar weet die niet wel te kiezen; zoo ziet men de wonderlijkste samenstellingen, als lichtblauwe veranda's met bloedrood afgezet; spierwitte vensterliken met rose en schelgroene hoeken beschilderd, grasgroene deuren met roomgeel kozijnwerk, enz. De villa's en grootere landhuizen vertoonen hier in het algemeen een uiterlijk meer van welvaart dan van goeden smaak. Gelukkig regelt het groen van grasperk en boschages — dat overal ter wereld schoon is, dus ook hier, — een weinig de opdringende allure van de gebouwen. Ook de hier en daar tusschen liggende oudere woningen vormen een weldoende afwisseling daar zij door hun eenvoudiger omtrekken en verdeeling, door hun donkerder kleur van steen en schilderwerk beter in de omgeving passen.

Al spoedig houdt de reeks huizen nu echter geheel op, en het is nog slechts een alleenstaande boerderij, die erop wijst dat hier in deze streek menschen wonen. Het land wordt hier ook allengs meer en meer beboomd, her en der rijzen dichte boschages op en in de verre verten blauwen de groote woudpartijen. Rechts en links van den weg ziet men nu een weinig glooiende akkers, waar schaars mannen werken; een ploeger gaat af en aan, en de man zet met heesche korte kreten zijn paard aan, dat met den welvenden borst in de zeelen geperst en de dampende flanken in de strafgespannen strengen voortdurend een hoogte lijkt te beklimmen, zoo moeizaam en zwaar is zijn gang. De weg ligt een wijle open nu, zonder geboomte. In het geel-bruine kleipad liggen nu zeer diepe wagensporen, welke bij het fietsen zorgvol vermeden moeten worden, daar men anders makkelijk slippen kan. Zoo werd ik eenigen tijd den olik naar den weg gericht, en opziend, bemerkte ik, dat het landschap intusschen veel weidischer geworden was. De akkers lagen veruit, en leken een weinig neerwaarts te glooien, overal lagen in de verten de bosschen in donkere lijnen rondom. De lucht was glanzend licht, en geleek een ontzaglijk glas venster, in de donkere kozijnen van den horizont gevat.

Al voortfietsend, bemerk ik, dat de bosschen meer en meer den weg naderen, en voor ik me goed rekenschap ervan gegeven heb, rijd ik tusschen hun dicht geboomte door. Vinken slaan. Geritsel van bladeren in den zachten wind hoor ik boven mijn hoofd. Ik rijd nu door een diepe laan van sparren, en het is koel en donker onder deze boomen. Kort nadat ik deze laan ben binnengereden, bespeur ik links een opgehakt boschpad, aan den ingang waarvan twee verweerde steenen paaltjes staan, waarvan op het eene „Slangen”, op het andere „burg” in geelwitte letters geschilderd is. Ik rijd het boschpad in en een kort eind wegs voert een smaller pad rechts onder wijduitgespreide schaduwrijke beuken naar het kasteel.

Voor mij ligt het vorstelijke huis met de twee breede vleugels; aan de achterzijde punten torens op. Recnts en links is een rijk decor van geboomte. Hecht en rustig teekenen de omtrekken van het gebouw zich zijwaarts tegen het groen en opwaarts tegen het opaal-glanzende vlak van den hemel af.

Een breed voorplein is geflankeerd door uitgebreide neerhuizingen, de „deelen” genaamd, wijl er de voorraden graan bewaard werden; voorts zijn in deze zeer ruime gebouwen de stallingen, koetshuizen, rentmeesters-, koetsiers- en tuimanswoningen ondergebracht. Rondom in de grachten liggend, zijn ze te allen kant met klimplanten begroeid, wat de ruigheid van hun zware muren een weinig breekt en er zelfs een aanblik van lieflijkheid aan leent. Het voorplein is door palen, waartusschen forsche kettin-

Foto C. Steenberghe.

DE HAL IN DE SLANGENBURG.

gen als festoenen zijn uitgehangen, van de grachtkanten afgepaald; daartegen aan strekken zich grasperken uit, met bloemen omboord, en in kuipen van afstand tot afstand rijen zich laurier-, palm- en varenplanten. Zeldzaam zijn vooral de schoone antieke vazen, die hier staan.

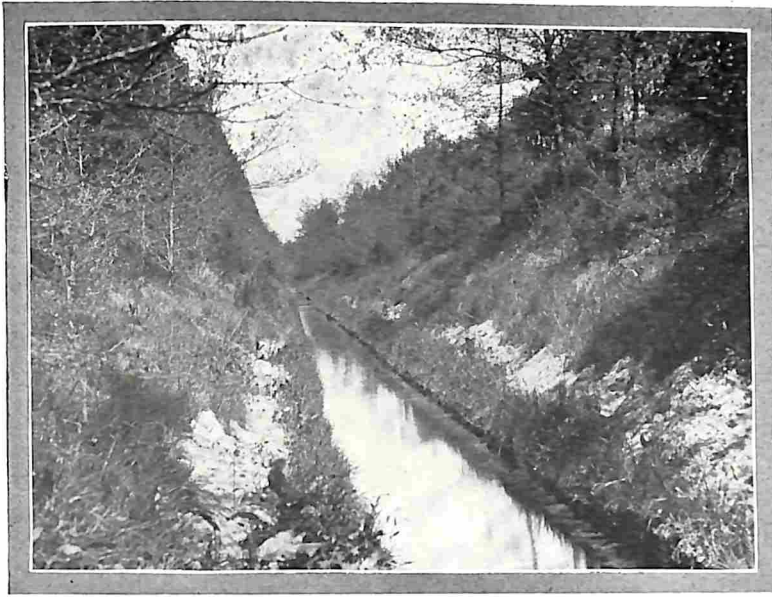
Op het kleinere voorplein dat door de twee vooruitspringende vleugels van het slot gevormd wordt, voert een trap naar den hoofdingang, die breed en statig is. Ter weerszijden zijn blinde vensters als nissen, met beelden versierd, en langs den grond rijen ook hier wederom, tegen de zijgevels aangeschoven, de laurieren en palmen in kuipen.

De aanblik van de voorpui in haar geheel is grootsch en sober. De daklijn is ononderbroken recht, en de eenige versiering zou men de nochtans zeer eenvoudige schoorsteenen kunnen noemen, aan de uiteinden en middenin, en de eveneens regelmatige dak-

Foto C. Steenberghe.

DE SLANGENBURG, ACHTERZIJDE.

BIJ DEN OORSPRONG VAN „DE ZWAANSPRENG”.

DE SAMENVLOEING VAN DE NOORDER- EN ZUIDER „KOP”.
DE VISCHKWEEKERIJ „DE ZWAANSPRENG” BIJ APELDOORN.

vensters. In tegenstelling met de vleugels heeft de gevel van het hoofdgedeelte een daklijst, welke in het midden met een kleinen boog uitrondt, in welke rondte een klok geplaatst is. De verdeeling der vlakken is simpel en doet rustig aan. Elk der zijvleugels heeft aan den voorkant vier vensters, twee aan twee boven elkaar met groote tusschenruimten. Het middengedeelte heeft er ter weerszijden van de deur een, en daarboven nog drie. De deur is aangebracht in een, weinig uitspringenden, erkervormigen uitbouw.

Geheel omringd door de binnengracht, rijst de muur te allen kant machtig van de hardstenen fundeering, volkomen glad, zonder eenige versiering, slechts door acht vensters aan beide kanten onderbroken. Aan de achterzijde, al even sober als de andere kanten, rijst uit elk der twee hoeken een ronde toren, welke zich niet hoog boven de daken verheft; deze torens hebben een zeskant koepeldak, dat weder overtopt wordt met een open, op pijlers rustend koepeltje. Het fraaist doet het huis zich voor, naar mijn oordeel althans, indien men zich in de aan ééne zijde liggende weide begeeft. Vandaar werd ook door onzen fotograaf een opname gedaan. Doordat een hoektoren van daar gezien, naar voren komt en de muren wijken, heeft het kasteel een zeer schilderachtig samenstel van omtreklijnen, welke, in de breede gracht weerspiegelend, den toeschouwer zonder twijfel zullen boeien. De beide voorgebouwen vertoonen zich vandaar ook zeer voordeelig, op de kanten gezien, met de wegwijkende muurlijnen tegen den machtigen achtergrond der bosschen.

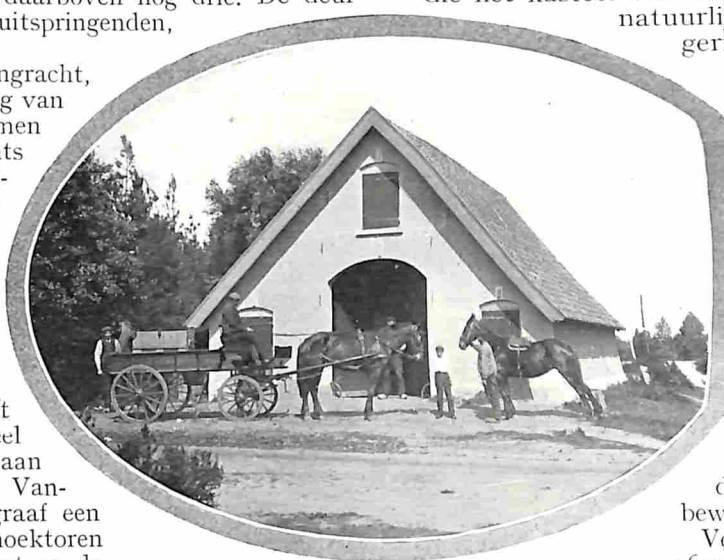
Het kasteel is blijkbaar niet heel oud. Ja, het is natuurlijk ook niet nieuw; het is b.v. ouder dan ik, maar, vergeleken met de vele oude kasteelen, die in ons land nog te vinden zijn, kan men betrekkelijkerwijze bij dit kasteel niet van zeer oud spreken. Een en ander in de bouworde, verdeeling en staat van het slot

wijst er op, dat het zoo ongeveer uit de eerste helft der zeventiende eeuw is. Een der ronde torens was ingestort, doch is in den laatsten tijd wederom in den ouden trant, dat is precies als de tegenoverliggende toren, opgetrokken. Trouwens, aan alle kanten wordt het binnenste van het slot gerestaureerd, en dit geschiedt blijkbaar met zeer veel kennis van zaken. De indruk die het kasteel van binnen op u maakt, is, die van een, zij het natuurlijk niet hedendaagsch, doch in elk geval geriefelijk woonhuis. En deze geriefelijkheid werd — denk zulks vooral niet — verkregen door te kort te doen aan het bouw-

kundige en verdere artistieke schoon van het slot. Het is wat den staat van bewoonbaarheid nevens den vorstelijken opzet en de inrichting betreft, een der aanzienlijkste kasteelen van Gelderland niet alleen, doch van ons geheele land. Koningen of keizers zouden zich waarlijk niet behoeven te schamen, het te bewonen. Vroeger behoorde het tot de bannerij Wisch. Thans is het het eigendom van den grootindustriël Passmann uit Ruhrort, die het gedurende de zomermaanden met zijne familie bewoont.

Voor het eerst verneemt men ervan in 1642, toen het als leengoed aan ridder Harmen van Baer werd opgedragen. Vóór hem is in de geschiedenis van Slangenburg niets bekend.

Van Harmen van Baer gaat het goed over op diens zoon Jan van Baer, die als generaal Slangenburg in den Spaanschen Successie-oorlog zich roem verwierf. Hij sterft kinderloos in 1715, en het landgoed gaat nu over op zijn erfgenaam Johan Dirk van Steenberg, die weder in 1727 overlijdt, en het aan zijn zuster Johanna Elisabeth van Steenberg nalaat. Johanna huwt met Dirk Jan van Stepraedt. Zij sterft in 1757 en laat het landgoed na aan haar dochter Agnes Maria van Stepraedt, die met Willem Casper van Doornik is gehuwd. In 1769 gaat het over op Herman

DE VISCHKWEEKERIJ „DE ZWAANSPRENG” BIJ APELDOORN.
HET GEBOUW, WAAR DE VISCHTRANSPORTWAGENS GEBORGEN WORDEN.

VERGRAVING VAN OUDE VIJVERS.

DE VISCHKWEEKERIJ „DE ZWAANSPRENG” BIJ APELDOORN.

WAAR ALLE FORELLEN 'T LEVENSLICHT AANSCHOUWEN.

HET VERDERE VERLOOP DER BEEK.

DE WATERVAL DER „ZWAANSPRENG”.

DE VISCHKWEEKERIJ „DE ZWAANSPRENG” BIJ APELDOORN,

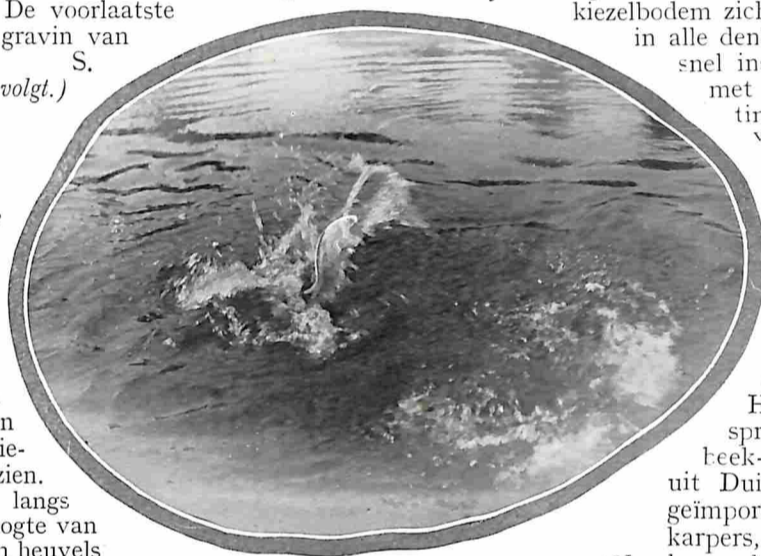
Adolf van Nagel tot Turnholt, die met Johanna Elisabeth van Doornik, dochter van bovengenoemden Willem Casper, getrouwd was. Deze Van Nagel draagt het leen in 1772 aan Adriaan Steengracht op. Diens broeder Cornelis Steengracht erft het in 1774. Zijne dochter Cornelia Jacoba die met Bernard Willem van Goltz gehuwd was, had een zoon, Frederik Adriaan, en deze erft, als hij nog minderjarig is, van zijn grootvader Cornelis Steengracht in 1781 de vorstelijke bezitting. De voorlaatste bezitster was dan ook nog eene gravin van Goltz.

Overneming verboden.

(Slot volgt.)

De Vischkweekerij „Zwaanspreng” bij Apeldoorn.

EEN ruischende waterval trok onze aandacht op den avond van een warmen Julidag. Het was de val van de „Zwaanspreng”, een der beken, die 't Apeldoornsch-Die-rensche kanaal van water voorzien. Met enkele schreden waren we er langs geklommen en genoten van de hoogte van 't schoone uitzicht. Een rand van heuvels aan den gezichtseinder en op een daarvan een kasteel, juist belicht door de avondzon, 't „Spelderholt” van Jhr. L. T. Teixeira de Mattos. Maar ook iets anders was er wat onze aandacht trok, n.l. het springen van duizenden visschen in een reeks vijvers beneden aan den voet. Het waren de bewoners van de „vischkweekerij „Zwaanspreng” (firma Hasselbach & Metz), die ijverig jacht maakten op de mugjes welke boven 't water zweefden. We zetten ons op 't gras neder, genietende van 't schouwspel rondom. Daar naderde een persoon, die nauwlettend op verscheidene plaatsen van de beek iets scheen na te zien. Het bleek de vischmeester te zijn, die de buisleidingen (voor 't laatst) contrôleerde.

DE VISCHKWEEKERIJ „DE ZWAAN-
SPRENG” BIJ APELDOORN.
BIJ 'T HAPPEN NAAR VOEDSEL SPRINGT
MENIGE FOREL BOVEN 'T WATER UIT.

Wij vroegen vergunning om bij dag dit natuurbedrijf te mogen bezichtigen, hetgeen ons door den eigenaar, den heer A. J. G. Metz, die een vroolijk landhuis bij de kweekerij bewoond, welwillend toegestaan werd op voorwaarde dat we een zonnetje mede zouden brengen.

Gelukkig was dit den volgenden dag 't geval; het was een kostelijke morgen. In kristalhelder water waar ze tot op den kiezelbodem zichtbaar waren, zwommen de forellen in alle denkbare grootte, zich dartelend in 't snel instromend water. We zagen vijvers met forellen niet langer dan enkele centimeters, maar ook met exemplaren van 6—7 pond.

Groote goudwindvoorns en goudkarpers leverden een verrukkelijk effect. Sierlijk zwommen ze naar ons toe, tusschen gele en rose waterlelies, prachtige siervisschen voor villavijvers. Maar steeds zagen we weer forellen. Met groote sprongen trachtten sommigen ons zelfs te bereiken, denkend dat er gevoederd zou worden.

Het bleek ons, dat er op de „Zwaanspreng” twee soorten forellen zijn, n.l. beek- en regenboogforellen. De eerste zijn uit Duitschland, de laatste uit Californië geïmporteerd. Voorts goudwindvoorns, goudkarpers, goudvisschen, Gallicische en Boheemsche karpers, zeelt, Amerikaansche dwergmeerval, forel en zilverbaars.

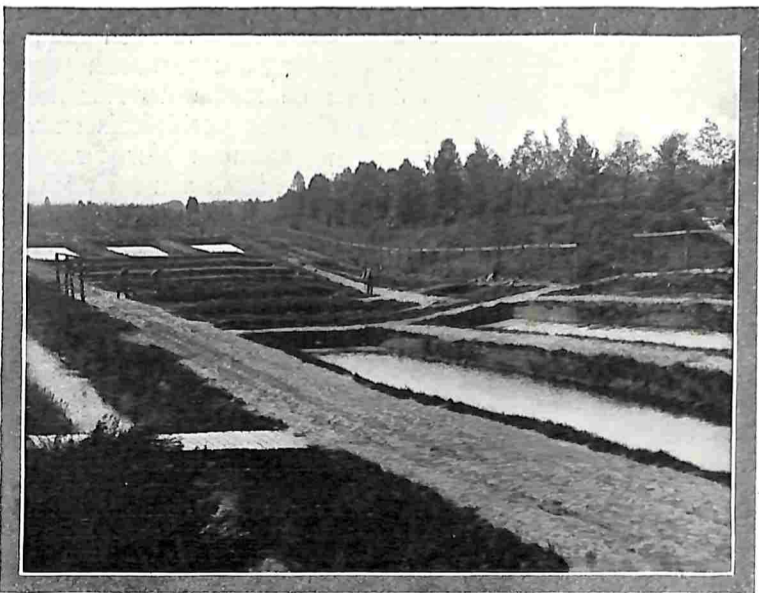
De forel is echter de hoofdteelt. De kweekerij levert kleine visch af ter bezetting van wateren en is specialiteit in forellen

voor de tafel.

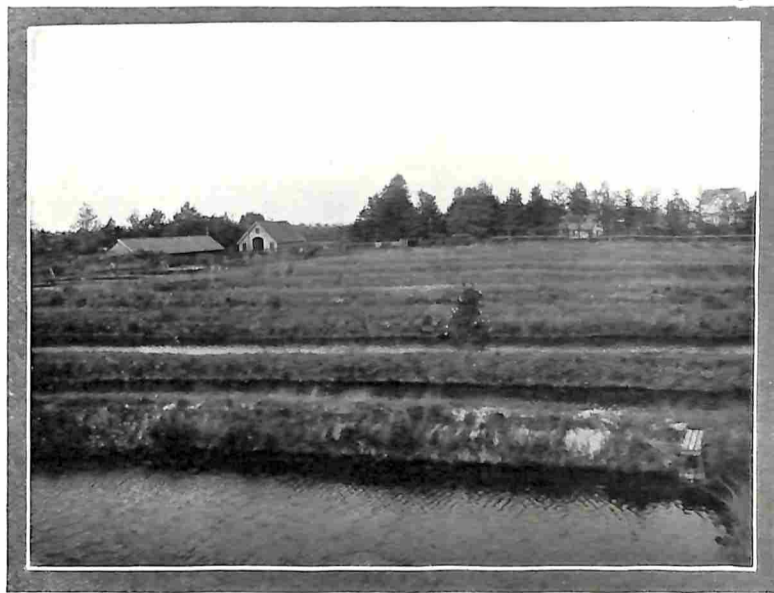
Ten slotte bezichtigden wij 't broedhuis waar de visch geboren wordt uit kunstmatig bevruchte kuit, de pakruimte, de stal met paarden voor de expeditie, de ijskelders, enz.

Wij vonden in den Apeldoornschen omtrek een natuurbedrijf vol interessante bezienswaardigheden: de forellen-centrale van Nederland.

N.

HET EERSTE TERREIN.

HET TWEEDE TERREIN.

DE VISCHKWEEKERIJ „DE ZWAANSPRENG” BIJ APELDOORN.

SLOOPEND HERBOREN-NEDERLAND.

V. ROTTERDAM, DE SLOOPERSTAD.

TOEN de redactie van het weekblad Buiten mij verzocht om de provincie Zuid-Holland te bewerken in de serie van „Sloopend herboren-Nederland”, maakte zij hierbij eene uitzondering voor de Residentie, waaraan een afzonderlijk artikel zoude gewijd worden door Dr. H. E. van Gelder. Gaarne stemde ik in met deze beperking van de toch helaas reeds zoo uitgebreide stof, en ik raadde haar aan nog een stap verder te gaan door ook aan Rotterdam een afzonderlijk hoofdstuk in te ruimen. Ongetwijfeld bieden Dordrecht, Leiden en Delft op oudheidkundig gebied meer dan Holland's grootste havenstad, — en wanneer het gold om te bespreken hetgeen nog aanwezig is, zoude elk dezer steden, ja zelfs Gouda en Oudewater met meer recht op eene afzonderlijke behandeling aanspraak kunnen maken, — doch waar het betreft om in het bijzonder te wijzen op hetgeen in de laatste eeuw werd *gesloopt* of *verminkt*, daar kan geen stad met Rotterdam wedijveren, als grootste slooperstad in Nederland.

De ongekende ontwikkeling van Rotterdam in de laatste honderd jaren, en vooral in de tweede helft hiervan, was de direkte aanleiding, dat hier meer dan elders werd verbouwd, en in geen andere stad in ons land waren de omstandigheden voor het behoud van het oude zoo ongunstig als hier, waar een provinciestadje van 60.000 inwoners in 1813 zich ontwikkelde tot een wereldhaven van 460.000 inwoners in 1913. Nederland mag trotsch zijn op de stoere werkers, die het Groot-Rotterdam hielpen stichten, en tegenover hunne verdiensten voor stad en land past een mindere strengheid bij de beoordeeling van het feit, dat die ontwikkeling van de stad vaak geheel onnoodig is geschied ten koste van het schilderachtig stadsbeeld en van tal van historische herinneringen.

Wij betreuren dit verlies des te meer, omdat slechts zelden het oude schoon, dat verloren ging, plaats maakte voor een nieuw sieraad voor de omgeving. Volkswelvaart en kunstontwikkeling zijn gewoonlijk nauw verbonden, doch meestal volgt de opbloei van de kunst eerst eenigen tijd na dien van de welvaart, en het sterkst uit zich dit bij de bouwkunst, omdat zij, die door hun werken de betere toekomst voorbereiden, zelf te veel opgaan in hunne zaken om ook voor kunst veel oog te hebben. Wie nu de moderne weelderig ingerichte kantoorlokalen ziet, kan zich nauwelijks denken, hoe 30 à 40 jaar geleden de groote kooplui tevreden waren met lugubere, slecht verlichte vertrekken, met goedkoop bruin-papier beplakt, dat van verre aan eene houtbetimmering deed denken, zonder comfort en zonder stijl of smaak in de meubilering. Er zit zeker iets moois in dien eenvoud, in dat zich geheel absorbeeren in den arbeid, zoodat de kale, smakeloze omgeving, waarin een zoo groot gedeelte van den dag werd doorgebracht, den toch reeds welgestelden koopman niet hinderde, ja zelfs niet opviel, doch men kan dan ook niet verwachten, dat van dezen de aansporing zoude uitgaan tot het scheppen van artistieke bouwwerken, en dit allerminst in eenen tijd, die in het algemeen niet onder de roemrijkste perioden op kunstgebied kan gerekend worden.

In Rotterdam zijn weinig oude geslachten, die eene kunsttraditie kunnen hooghouden. Het wordende Groot-Rotterdam kweekte wel mannen vol werkkracht en ondernemingsgeest, doch eerst in een volgend geslacht zoude zich daarbij de kunstzin ontwikkelen, die niet meer genoegen kan nemen met de banale overgeleverde vormen, en die, door ook in de bouwkunst naar het hogere te streven, aan de bouwmeesters de inspiratie en de middelen verstrekt voor het stichten van moderne monumenten. Zoo gaf het nieuw gebouwde geen aequivalent voor

het verdwenen stadsschoon, en wordt het verlies zelf hier dubbel gevoeld.

Onder de in de laatste jaren gebouwde kantoren en de in Rotterdam en elders ontstane luxe-woningen van de groote handelsvorsten vindt men echter de belofte voor eene betere toekomst en de smaad, bij de voorbereiding van den stadhuishouwen aan een van onze grootste bouwmeesters aangedaan, wordt opgewogen door de opdrachten, hem verstrekt door een van de steunpilaren van Rotterdam's handel.

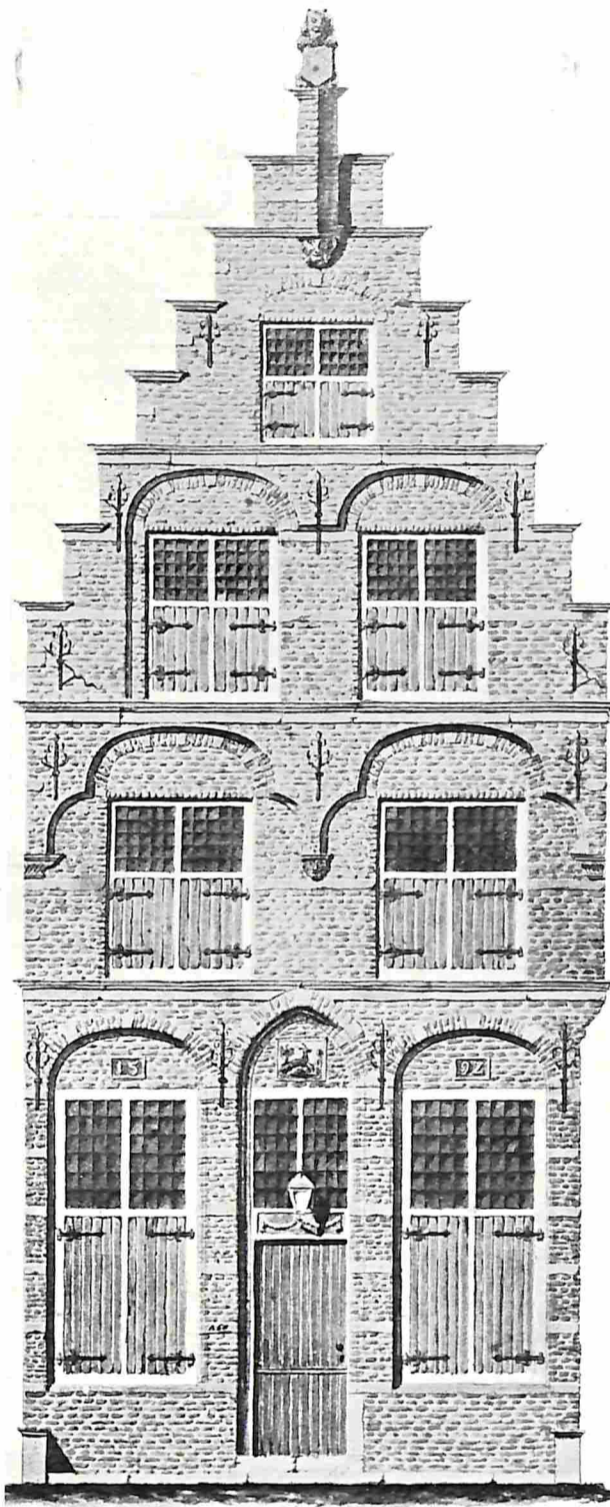
Door de ongekende ontwikkeling der stad werd de naaste omgeving in de bebouwde kom getrokken en als direkt gevolg hiervan werden de oude buitenplaatsen gesloopt, om plaats te maken voor eentonige rijen huurkazernes. Waar thans de Kortenaerstraat ligt, stond tot 1864 het mooie buitenverblijf Vredenstein, dat omstreeks 1760 door den bekwamen architect J. Giudici werd ontworpen, die in 1778 te Rotterdam ook den statigen gevel van het huis aan de Boompjes N°. 58 bouwde en de sierlijke R. K. Rosaliakerk, een der weinige Rococokerken in Nederland, grootendeels gevolgd naar de Hofkapel te Versailles.

De oude uitloopers der stad werden in drukke verkeerswegen herschapen, waar geen plaats meer was voor de vriendelijke bescheiden woningen uit vroeger dagen, en in de oude hoofdstraten werden de smaakvolle oude patricierswoningen vervangen door kantoorlokalen of groote winkelcomplexen, omdat de grondprijzen zoodanig gestegen waren, dat de huizen te duur werden voor particulieren, terwijl de weinigen, voor wie dit geen bezwaar behoefde op te leveren, verdreven werden door de zooveel onrustiger geworden omgeving, of zich meer aangetrokken gevoelden tot de naar de moderne eischen ingerichte woningen in de buitenstad.

Het beter ingerichte verkeer maakte het mogelijk om na de vermoeiende kantooruren rust te zoeken in de als woonstad (meer aantrekkelijke Residentie en ook de hooge stedelijke belastingen dreven velen naar buiten, die anders wellicht lust gevoeld hadden om de statige oude huizen te bewonen. Zeer groot is dan ook het aantal particuliere huizen, dat te Rotterdam is gesloopt; de meesten verdwenen zonder dat zelfs bij benadering het jaar van sloopen is aan te geven en slechts van een klein deel zijn toevallig afbeeldingen bewaard of beschrijvingen, die althans eenigszins een beeld kunnen geven van het bouwkundig schoon, dat hierbij verloren ging, en van het belang der verdwenen gebouwen voor de studie der Nederlandse beschavingsgeschiedenis en van de woningtoestanden hier ter stede. In de laatste jaren zijn zelfs geheele wijken geraserd voor net te bouwen stadhuis en het postkantoor en groote plannen zijn aanhangig voor het verbeteren der hoofdverkeerswegen in de binnenstad, waarbij ook menig oud geveltje zal moeten vallen.

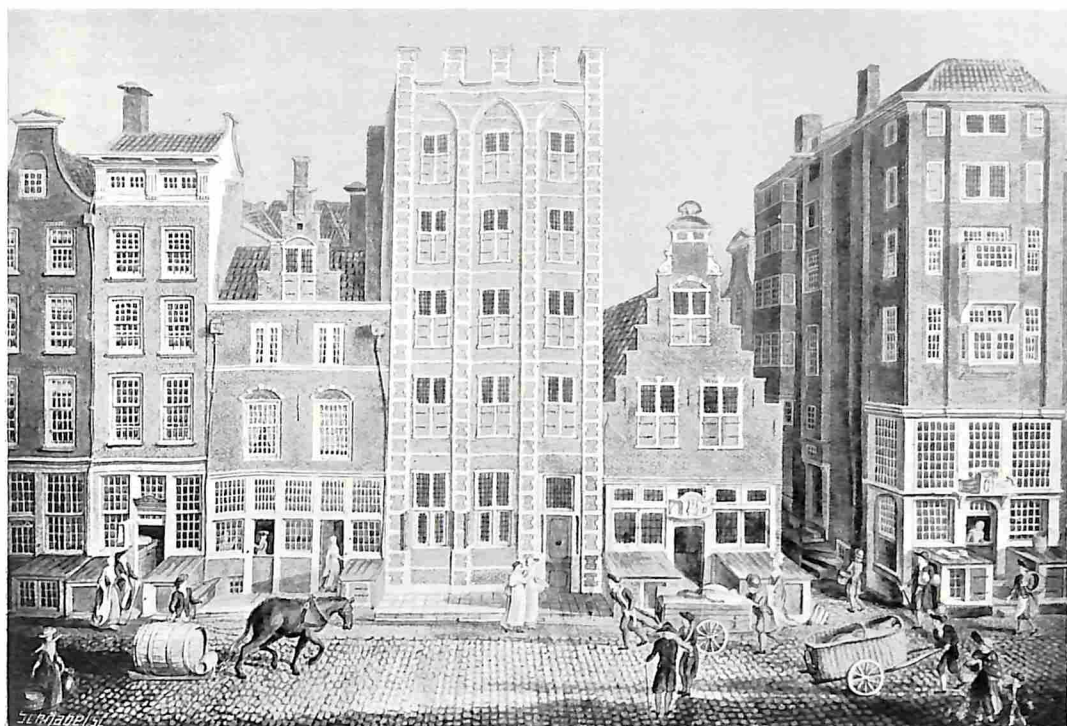
Gelukkig waren de in het groot gesloopte blokken over het algemeen weinig interessant, doch daarnaast is ook veel gesloopt, dat *wel* belangrijk was en dat behouden had *kunnen* blijven, indien men slechts iets gevoeld had voor het sierlijk lijnenspel, de fijnheid der proporties, de verzorgde afwerking der details en het wel doordachte van de gevelindeeling.

Onder de merkwaardigste der verdwenen gevels behoort het huis Engelenburg aan de Hoogstraat, waarvan de eerste afbeelding op de volgende bladzijde het beeld geeft naar eene teekening van D. Moens uit 1772. Het laat-gothische huis was waarschijnlijk, naar de kanteelen op de kroonlijst te oordeelen, een van die versterkte huizen van den adel, gelijk er oudtijds in verschillende steden werden aangetroffen. Merkwaardig zijn bij Engelenburg de

SLOOPEND HERBOREN NEDERLAND.
OUDE GEVEL AAN DE OUDE HAVEN TE DELFS-
HAVEN, GESLOOPT IN 1899.

(Naar eene teekening in het Rotterdamsche Gemeente-archief).

SLOOPEND HERBORN-NEDERLAND.

HET HUIS ENGELENBURG (IN HET MIDDEN) AAN DE HOOGSTRAAT TE ROTTERDAM.

van den grond tot onder de kroonlijst doorlopende, met bergsteen doorspekte lisenen, waartusschen de over de 5 verdiepingen doorlopende teruggemetselde velden liggen, waarin de kruisramen geplaatst zijn. Voor den tijd van den bouw was het een zeer hoog en sterk huis, dat zelfs op deze afbeelding nog als een reus staat tusschen de beide aardige 17de eeuwse trapgeveltjes. De prent geeft een goed beeld van de in Rotterdam vroeger zooveel voorkomende oude winkelpuien met kleine ruitjes en de op den stoep uitgebouwde pothuizen. Op de straat links ziet men ook nog een vat op een sleetje verv oerd, zooals men dit nog tot na 1870 enkele malen aan de havenkaden kon zien.

Onder de oudste gesloopte huizen valt nog te wijzen op het 16de eeuwse huis aan de Hoogstraat, hoek Wasboomsteeg, en het laat-gothische huis aan de Leuehaven tusschen de Zwijnenstraat en de Jan Slijpensteeg, hetwelk in 1603 werd gebouwd. Een eenvoudiger doch niet minder fraaie gevel aan de Oudehaven te Delfthaven werd gesloopt in het jaar 1899. (Afbeelding op de vorige bladzijde) Het was een trapgevel van baksteen met bergsteenen banden uit het jaar 1592, met hoogen geprofileerden deurhoog, zooals men nu nog bij een paar gevels te Gouda aantreft. De dubbele uitgemetselde togenboven de eerste verdieping herinnerden aan enkele 16de eeuwse gevels te Dordrecht en te Gorinchem. De slanke top was met een sierlijk toppilastertje met leeuw bekroond en de goed bewerkte ankers, consoles en dekstukken van de trappen wezen op eene zorgvuldige afwerking. Het geveltje was nog uitstekend bewaard; alleen het gesneden deurkalk met de lantaarn was eene latere toevoeging.

Slechts twee jaar jonger is het huisje, op de afbeelding hiernaast weergegeven, het bekende hoekhuis van Markt en Hang, dat in zijn naam *In Duysend Vreezen* een stukje geschiedenis voor het volk vertegenwoordigde. Tijdens de algemeene moordpartijen door de Spaansche troepen onder Bossu, na de vergeefsce poging om Brielle te hernemen, zouden de bewoners hun leven gered hebben, door op den stoep een geit te slachten en aldus door het bloed de soldaten te doen gelooven, dat hier al alles was uitgemeord. De fraaie gevelsteen is later voor het Stedelijk museum aangekocht. Waarschijnlijk is deze niet terstond na de furie, doch, evenals het huisje, eerst ruim 20 jaren daarna vervaardigd. Aan dezen rampzaligen tijd herinnerden behalve de steen in de Oostpoort ook twee hoofden in twee topgevels aan de Markt, waaraan het volk de legende verbond, dat man en vrouw, op zolder gevluht, uit het raam keken of de vijand reeds was afgetrokken, en toen door de Spanjaarden werden ontdekt en vermoord. Ik herinner mij nog die twee hoofden, die in mijne eerste schooljaren zoo op mijne phantasie werkten; later zag ik, dat er een was verdwenen en dat de andere zijn weg had gevonden naar het museum.

De vierde afbeelding (op de volgende bladzijde) toont een eenvoudig, grootendeels 17de eeuwsch huisje, aan het Gedempte Fransche water, met eigenaardige laat-gothische boogvullingen boven de vensters der beide verdiepingen.

Uit later jaren vallen o.a. te vermelden het *Huis met de zeepaarden* aan de Geldersche kade, uit c. 1650 en in 1872 gesloopt, en het huis aan de Lombardstraat N°. 72. Het huis aan de Geldersche kade had een trapgevel met hooge trappen, waarbij de gevelhoeken met zandsteenen zeepaarden waren aangevuld. Zeer fraai was ook de gevel aan de Wijnhaven, waar thans de Discontobank gevestigd is, die aan den bouwmeester van het Boymansbank gevestigd is, die aan den Lodewijk XIV gevel aan de Hoogstraat 16; als eigenaardig type van een koepelbouw noem ik het huis aan de Schiekade 65/67, vooral bekend door de mooie stuc plafonds.

Ten slotte wijs ik nog op het zoogenaamde geboortehuis van

Erasmus aan de Wijde Kerkstraat N°. 5, hetwelk de kooper, die het perceel noodig had tot afronding van zijn bouwterrein, uit piëteit voor dezen grooten Rotterdammer weder tegen een nieuwen gevel deed herbouwen.

Voor de particuliere huizen in de oude stad beperk ik mij tot de gegeven voorbeelden, waarnaast onder Delfshaven nog te wijzen is op het schilderachtig geheel van de aardige trapgeveltjes aan de Aelbrechtskolk, waarvan twee uit 1592 en 1594, die kort geleden werden gesloopt en waardoor een alleraardigst oud stadsgezicht verloren ging.

Waar de huizen zelf nog behouden bleven, viel dikwijls het rijke interieur ten offer aan de geldzucht der bezitters en de listige aanslagen der antiquairs. Holland is op dit gebied nagenoeg leeggeplunderd en ook te Rotterdam vallen belangrijke verliezen te boekstaven. Uit huizen aan de Markt, Haringvliet 96, Nieuwe Haven 89, Wijnhaven 76, met plafonds geschilderd door G. van Nymegen, om slechts enkele voorbeelden te noemen, werden wand- of zolderbekledingen verkocht, en bij eenige groote kantoren aan de Boompjes en elders zag ik geheel zwart gerookte rijke stuc-

HET HUIS „IN DUIZEND VREEZEN” AAN DE MARKT, HOEK HANG, TE ROTTERDAM.

versieringen en paneelwerk, half verscholen achter hooge papierkasten en bureaumeubelen. Doch ook vond ik bij enkele groote kantoren de oude pracht van het patriciërshuis met zorg hersteld en met liefde in eere gehouden.

Met de heerenhuizen verdwenen ook verschillende sierlijke pakhuisen en slanke molens, terwijl enkelen hiervan, van trans en wieden ontdaan, thans nog slechts met hunne logge rompen het stadsbeeld ontsieren.

(Slot volgt).

J. C. OVERVOORDE.

EEN TAKJE HEI.

„WAT zeg je nu?” — vroeg ik verbaasd.
Ga je hier je
practijk verlaten?”

„Ja,” zeide hij, met een ernstig starenden blik, „ik ga varen. Over drie weken maak ik mijn eerste reis als scheepsdokter naar Z.-Amerika”.

„Maar... maar hoe ben je daartoe gekomen, jij, die zoo leefde in en vóór je practijk, jij, de gevierde man in het schoone dorp? En kun je dan alles zóó maar vergeten? De prachtige dennenbosschen hier, de uitgestrekte heide, jouw heide...”

„Spreek niet verder daarover. Ja, alles wás zooals je daar zegt, maar, o god, het is zoo wreed veranderd. Als ik nog lang hier blijf, word ik gek, want iedere stap, iedere boom, iedere struik, herinnert me wreed aan háár”.

„Aan háár?”

„Ja jongen, je weet het niet. Maar het laatste jaar, vooral de laatste maanden, hebben me totaal veranderd”.

„Maar wat is er dan met je gebeurd? Ik ken je waarachtig niet meer”.

„Wat er met me gebeurd is? Ik zal het je vertellen. Het is de geschiedenis van een takje hei”.

Een oogenblik wachtte hij en staarde met zijn groote blauwe oogen naar een donkeren hoek van zijn vroeger zoo, door bossen bloeiende heide en geurende rozen, gezellige huiskamer.

„Ja, een takje hei”.

Hij fluisterde het en ik zag dat zijn oogen door tranen glansden.

„Nog nooit zag je tranen in mijn oogen nietwaar, en nu... ja... ik huil... ik ben niet meer meester over mijn smart; ik ben mijn kracht, mijn fut kwijt”.

Hij droogde zijn tranen, zag me ernstig aan en zeide:

„Wat ik je ga vertellen is een treurig verhaal, maar wáár en de oorzaak van mijn verdriet en weggaan uit mijn practijk. Zooals ik je reeds zeide, de geschiedenis van een takje hei”.

Ik kende mijn vriend en wist, dat al mijn vragen voor niets zou zijn. Daarom keek ik hem in de nog betraande oogen en wachtte.

„Een takje hei”.

„Ik weet niet of ik je reeds vertelde”, begon hij, „dat het vorige jaar hier in het dorp een familie Wallaer is komen wonen. De oude heer, zijn vrouw is reeds veertien jaren dood, is, wat wij noemen, een oud indisch gast. Wat hij in Indië deed, weet ik niet, maar hij kocht de villa, die onze vorige burgemeester liet bouwen, je weet wel, — Zonnige heide. — Nog kort was de familie hier of de jongste dochter, een meisje van zestien jaar, kwam onder mijne behandeling. Ik had het geluk, haar spoedig weder er bovenop te helpen. Maar ze had ook eene verpleegster, zooals ik weinig zag.

Haar zuster Mary, een heerlijke blondine van een-en-twintig jaar, zat bijna nacht en dag bij haar zusje te lezen”.

Hij wachtte even, staarde naar iets onzichtbaars in den donkeren kamerhoek en zeide met bewogen stem:

„Ik zie haar nog zitten op een avond, dat ik binnenkwam, met

een boek op haar knieën, maar steeds hare oogen gericht op het koortsige gezichtje van haar zuster.

Toen... op dat oogenblik, wist ik, dat ik haar liefhad. Ik voelde de dwaasheid, ik, een man van vier-en-veertig jaar, zij, eene onschuld van één-en-twintig.

En toch, mijn liefde was jong, vol leven en nog vol illusies, ze bezat niet het heerlijke vurige, doch vaak dwaze, der jeugd en misschien wel te véél het ernstige, doch ware en trouwe van den vollen leeftijd.

En toen het zomer werd en de heileuweriken zongen, ging ik als ik niets te doen had ver weg in de stille heide en liggende onder een sparretje, in stilte méé omhoog, méé jubelen met de onvermoeide zangers en mijn droomen waren vól smeeken, vól belofte. En toen de herfst kwam en de heide haar schoonste tooi aantrok,

ging ik wéér daarheen; dan ging ik op een heuveltje zitten en de eigen geur der neide, de eigen levende gloed van haar kleed, omvingen me en mijn oogen zagen beelden, die mijn hart verlangde, maar nooit... nóóit zullen worden. En weer was ik eens daar geweest en wederom had ik een takje hei meegenomen, dat ik gewoonlijk bij mijn thuiskomst dan op mijn schrijftafel legde.

Er waren reeds patiënten. En de eerste, die binnentrad, was Mary Wallaer. Ze had een klein wondje gekregen en wilde graag, dat ik het zou verbinden. Ik ging even weg om verband en watten te halen. In dat oogenblikje moet ze het takje hei, dat ik juist had neergelegd, bij zich hebben gestoken. Ik heb haar toen eenige weken niet bij me gehad en ook bij haar thuis kwam ik weinig.

Toen — ik zal het nooit vergeten — ik in September een keer 's morgens thuiskwam van patiënten, was er een boodschap of ik direct bij de familie Wallaer wilde komen, juffrouw Mary had een ongeluk gehad.

Ik sprong op de fiets en vloog, half gek van angst, langs den weg.

Toen ik bij de villa kwam, stond de deur open, de dienstboden stonden voor de kamer van Mary.

Ik ging binnen en de schrik, dien ik kreeg, toen ik haar in haar zwarte rijcostuum daar zag liggen, met het gezicht wit als marmer en in haar heerlijke goudblonde haren kleine takjes hei, benam mij mijn spraak en mijn helder denken. Ik liep naar haar toe, voelde haar pols, lichtte het ooglid op en staarde in haar lieve blauwe oog. Maar toen zeide dat oog niets dan dood en sterven... Hersenschudding.

Ik gaf fluisterend bevelen en raadde aan consult met een professor. Ik kon niet uitspreken, wat mijn verstand wreed constateerde. 's Middags, toen ik met den professor terugkwam, vernamen we, dat ze geijld had. Het onderzoek, dat nu volgde, zou beslissen. Mijn hart, mijn verlangen, ze streden tegen het verstand.

Neen, het kón, het mócht niet... en toch, toen de professor zich oprichtte en mij even aanzag, vragende: — Collega, kunnen we even praten? — toen las ik het doodvonnis in zijn blik. Ik

ging hem voor naar een andere kamer. Mijn oogen moeten hem toen gevraagd hebben, want gesproken heb ik niet. — Ja, collega, treurig, treurig. *Commotio cerebri* en ge zult het wel met me eens zijn, dat het verloop spoedig letaal zal wezen. Vreeselijk, zoo'n mooi meisje. — Ik kon niet meer, ik zakte op een stoel... ze móest dus sterven, nooit zou ik haar meer hooren spreken, nooit zouden wij van elkander zijn. Een oogenblik later verliet ik de familie om den professor naar den trein te brengen.

Wat moest ik zeggen, als ik terug kwam? Dat ze moest sterven? Dat ik, die haar, meer dan iemand anders ter wereld, liefhad, machteloos was, haar jonge, mooie leven te redden? En het was alles zoo inééns gekomen, ik kon het me niet als mogelijk indenken en toch... toch.

SLOOPEND HERBOREN-NEDERLAND.

HUISJE AAN 'T GEDEMPTE FRANSCH WATER TE ROTTERDAM.

(Naar een tekening in het Rotterdamsche Gemeente-Archief).

Ik kwam terug en in de vestibule kwam haar zusje naar me toe. — Dokter, — zeide ze, zacht snikkende — u weet, dat Mary geïjld heeft. Ze riep telkens heel zacht. „Dokter, daar in mijn schrijftafel, daar in het bovenste laadje”. Papa is gaan kijken en daar vond hij dit pakje. Alleen uw naam staat er op.

Ik zag hoe met breede fienke letters mijn naam op het lange, smalle pakje was gezet. Ik stak het bij mij.

Ik kon dien dag mijn werk niet doen, ik kon niet denken en tòch, zij was niet uit mijn gedachten. Ik sloot me in mijn studeerkamer op en haalde het pakje uit mijn zak.

Voorzichtig opende ik het, want het was een herinnering aan haar....

Het was een doosje, waarin juweliere dasspelden, kabajaspeldjes en dergelijke pakken. Ik opende het, en toen,.... o god, toen wist ik, dat ook zij mij had liefgehad. Wat was het noodlot toch wreed voor me; stervende heeft ze me haar liefde bekend. Toen heb ik gehuild en gesnikt.... dáár in dat doosje lag een takje hei en daarnaast een héél smal lokje goudblond haar.

Lang heb ik zoo aan mijn schrijftafel gezeten, sturende naar het verbond, dat het lieve kind in stilte had gesloten.

Mijn huishoudster kwam mij waarschuwen, dat er een boodschap was gekomen van mijnheer Wallaer; juffrouw Mary ademde zoo snel.

Ik ging direct. Toen ik de kamer binnenkwam, zeide de oude heer mij, dat ze nu weer veel rustiger was.

Ik ging naar haar toe, zij ademde niet meer.... ze was dood..

Ik schrok niet, ik kon niet meer schrikken na hetgeen reeds gebeurd was.

Ik keerde mij om en mijn onbewuste hoofdbeweging moet gezegd hebben wat mijn mond zweeg.... dood....

Ze rust op ons landelijke kerkhof, maar het stille verbond, door haar eens gesloten, is niet verbroken.

Met mijn liefde heb ik mijn heide begraven; tusschen hare doode gevouwen handen is een takje hei gestoken.... een héél smal lokje goudblond haar rust hier”.

Hij legde zijn hand op zijn borst.
JAN VAN AEMSTEL.

DE GEHEIMZINNIGE VIOLIST.

(Vervolg van bladz. 159).

„Waarom ik er heen gegaan was! Ja, waarom inderdaad. Had ik geweten dat mijn doen en laten bespionneerd werd door rechercheurs — zooals ik nu vermoedde dat het geval moest geweest zijn — en had ik kunnen voorzien dat mijn bezoek gevolgd zou worden door een bezoek van politie-beambten en een scherp kruisverhoor, dan zou ik er geen oogenblik aan gedacht hebben om naar dat huis te gaan.

Doch mijn kwelgeest wachtte op mijn antwoord. Ik voelde zijn blik op mij rusten. Mijn dralen wekte zijn achterdocht op.

Alle politie-beambten zijn achterdochtig, want achterdocht is de adem huns levens. Waarom ik erheen was gegaan? Ja, daar had ik zelf eigenlijk geen vaag idee van. „Uit nieuwsgierigheid” was het eenige antwoord dat ik bedenken kon, en een dergelijke reden zou natuurlijk belachelijk zijn, en zouden ze zeker niet gelooven. Ik zelf zou ook niet iemand gelooven, zoo hij mij vertelde dat hij zuiver uit nieuwsgierigheid bij een wild-vreemde een bezoek ging brengen.

„Waarom bracht u een bezoek bij Madame Joubert, meneer Fane?” herhaalde de beambte. Ik hoorde aan zijn stem, dat hij mij nu in hooge mate wantrouwde.

„Ik heb geen bezoek aan Madame Joubert gebracht”, zeide ik eindelijk. „Ik bracht een bezoek aan Signor Bondi. Hij kon mij eerst niet ontvangen, en de dame liet vragen of ik haar inplaats van hem wilde spreken”.

„En waarom wenschte u Bondi te spreken?” luidde de volgende vraag.

Deze bracht me ernstig in het nauw. Ik had er geen flauw idee van waarom ik den ouden man had willen spreken, en

Foto Van Es.

DE VOSSENJACHT, DOOR DE KONINKL. VELUWSCHE JACHTVEREENIGING INGERICHT IN DE OMSTREKEN VAN LOCHEM OP 19 MAART L.L. BARON VAN PALLANDT MET DE HONDEN DOOR DE ONDER WATER STAANDE LANDEN RIJDEND.

evenmin waarom ik later Madame had willen zien. „Zal ik u de eenvoudige waarheid eens vertellen?” zeide ik plotseling.

„Die wenschen we juist te hooren”, zeide hij koeltjes.

„Maar zult u het gelooven?”

Ik voelde de verzoeking in me opkomen om den kerel in zijn gezicht een stommen ezel te noemen, maar hield me in.

„Ik kan niets belooven”, zeide hij koppig. „Maar ik moet er u aan herinneren, meneer Fane, dat het in uw eigen belang is niet te draaien”.

Foto Van Es.

DE VOSSENJACHT IN DE OMSTREKEN VAN LOCHEM. EEN DER PAARDEN BLEEF BIJNA IN HET WATER STEKEN.

„Luister dan”, zeide ik, mijn ergernis onderdrukkend. „Ik had den ouden man een paar maal gezien”.

„Waar hadt u hem gezien?” viel hij mij scherp in de rede, „en hoeveel maal hadt u hem gezien? 'n Paar maal is geen duidelijke verklaring, en wij wenschen duidelijke verklaringen”.

„Ik had hem tweemaal gezien, eenmaal in het Café Royal, en eenmaal op een concert in Queen's Hall”. Ik noemde hem de data.

„En Madame Joubert, hoe dikwijls hadt u die gezien?”

„Bij beide gelegenheden was zij bij hem. Verder heb ik haar

Foto Van Es.

DE VOSSENJACHT IN DE OMSTREKEN VAN LOCHEM. HET EINDE DER JACHT, DE ZOOGENAAMDE „KIL”.

nooit gezien. De eerste keer, de keer dat ze samen in het Café Royal waren, volgde ik hen toen zij naar buiten gingen, en zag hen het huis in Castle Street binnengaan".

"En volgde u hen dat heele eind? Waarom deedt u dat?"

"Ja, dat zou ik u heusch niet kunnen zeggen", zeide ik tot wanhoop gedreven, "evenmin als ik weet waarom ik Bondi een bezoek ging brengen".

"Werkelijk, meneer Fane", zeide mijn vervelende inquisiteur, "u kunt toch moeilijk van ons verwachten dat wij zullen gelooven, dat u den man en de vrouw den eenen dag dat geheele eind volgt en dat u vandaag om geen enkele bepaalde reden den man een bezoek brengt — in andere woorden — zuiver uit nieuwsgierigheid."

"U kunt het gelooven of niet", zei ik, "maar dat is juist wat ik u wél wil doen gelooven, en 't is bovendien de waarheid. Ik ben verbaasd nieuwsgierig van aard".

"Dat moet wel, meneer Fane", en voor de eerste maal kwam er een nauwelijks zichtbare, grimmige glimlach op zijn gelaat.

"Maar wat heeft dit alles te maken met Cuthbert Quain?" riep ik plotseling uit.

"Dat wilde ik juist gaan zeggen. Woensdagmiddag, dat wil zeggen, eergisteren, ontmoette Madame Joubert Cuthbert Quain om half zeven aan het St. James' Park Station. Dien morgen om half elf was zijn verdwijning bij ons aangegeven. Het laatste dat we weten dat hij gedaan heeft, is, drie knopenhaakjes in den winkel van Harrod koopen".

"Dat heb ik daareven gehoord van een vriend van me, die met mij gedineerd heeft hier".

"Hoe heet uw vriend?"

"Calvert. Meneer George Calvert".

"Is hij getrouwd?"

"Neen".

"En vertel ons nu eens, meneer Fane", ging hij voort, "hoe wist meneer Calvert, dat meneer Cuthbert Quain drie knopenhaakjes bij Harrod gekocht had?"

"Dat had hij in de late editie van de avondbladen gelezen".

"Ah zoo!"

Ik moest in mezelf lachen. Ik voelde dat ik ditmaal den beambte erin had laten loopen.

"En na die kwestie met de knopenhaakjes", zeide ik, terwijl ik mijn sigarettenkoker voor den dag haalde, en er een aanstak, "wat gebeurde er daarna?"

"U bedoelt zeker", hernam hij, "wat er gebeurde nadat Madame Joubert meneer Cuthbert Quain aan het St. James' Station had ontmoet. Wij weten nog niet wat er met hem gebeurde tusschen den tijd dat hij de knopenhaakjes kocht, en den tijd waarop hij aan het St. James' station werd gezien".

"En wat is er van waar, dat hij vandaag aan het Waterloo Station is gezien?" viel ik hem in de rede.

"Dat is een valsch gerucht — couranten-onzin", zeide hij met een uiterst verachtelijken blik. De meeste politie-beambten ver-

Foto Van Fs.

DE JACHTRIT, L.L. DONDERDAG
BIJ ARNHEM GEHOUDEN.
MEVROUW RENGERS IN DEN SPRONG.

Foto Van Fs.

DE JACHTRIT, L.L. DONDERDAG BIJ ARNHEM GEHOUDEN.
„DE MEET”, PLANKEN WAMBUIS.

foeien couranten en alles wat ermede in verband staat. „Hij was niet aan het Waterloo Station, en is er niet gezien ook".

"Neen", zeide ik peinzend. „Als hij er niet was, is hij er waarschijnlijk ook niet gezien. Dan moet het iemand van denzelfden naam geweest zijn".

De beambte keek me aan of hij dacht dat ik niet heelemaal recht snik was.

"Wilt u niet rooken?" zeide ik plotseling, hem mijn sigarettenkoker voorhoudend. Beiden bedankten op koelen toon. Ik ben ervan overtuigd, dat zij dit voor een krijgslist van mij aanzagen om hen om te koopen.

"Nu, en wat gebeurde er na de ontmoeting aan het St. James' Park Station, wat gebeurde er toen?" zeide ik.

"Cuthbert Quain en de dame riepen een taxi aan, stapten in, en reden recht door naar Club Row".

"Club Row?" riep ik uit. „Waar is dat, in hemelsnaam?"

"Het is een straatje in Houndsditch dicht bij Liverpool Street Station". (Wordt vervolgd.)

INDISCHE MIEREN.

(BIEFIE BIEFIE.)

EN eigenaardige rol speelt een lichtbruin getint miniatuur miertje met donkeren kop en achterlijf in de Indische huizen. Meer dan onbegrijpelijk is 't instinkt van dit insect, dat overal bij massa's voorkomt, doch dat men zelden ziet wanneer er niet iets te verorberen valt. Als alle mieren zijn ze dol op al wat zoet is en 't is bewonderenswaardig hoe zij erin

slagen dit te bereiken. Het is, juist met 't oog op deze lastige en moeilijk te verdrijven snoepers, dat men de pooten van de huishoudkast (kasten in de muur zooals bij ons kent men hier niet) steeds in een bakje met water of petroleum heeft staan. Wordt dit maar een uur of wat verzuimd, dan kan men dadelijk heele rijen miertjes naar boven zien trekken. Hier op Celebes is het met 't oog op aardbevingen gebruikelijk om boven in de achterzijde der kast een schroefoog te draaien en dit met ijzerdraad te verbinden aan een dito in den houten wand. Over dit ijzerdraad wordt dikwijls een in petroleum gedrenkt lapje gehangen, want anders vinden die energieke snoepers ook al heel gauw dit verbindingsbruggetje en trekken ze in legioenen naar binnen. Tuimelt er soms een met 'n doodelijke smak zoo'n doorschijnend hagedisje (Tjietjak genaamd), dat altijd langs wanden en tegen de zoldering jacht op vliegjes enz. maakt, tegen den grond, dan is het in een minimum van tijd geheel met mieren bedekt en is er binnen een zestal uren niets meer van over. De rol van opruimen van alles wat aan bederf zal overgaan is natuurlijk hoogst nuttig. Komt er een muis in den val en wordt door den slag der veer gedood, dan komen deze miertjes weder om zich aan 't doode lichaam te goed te doen. Waar ze vandaan komen, mag Joost weten, doch komen doen ze, dat is vast en zeker, en als ze hun taak volbracht hebben, dan verdwijnen ze weder spoorloos in spleten en kieren. Drommels lastig kunnen ze zijn wanneer men

open wonden of een zweer heeft. Tegen de pooten van 't bed klauteren ze op, steeds achter elkaar aan en marcheeren de matras over om die wond te bereiken. Onrustig door 't gesteeek en gekriewel wordt men dan wakker. Wegjagen baat voor een oogenblik, doch langzamerhand komen ze toch weer terug, zoodat men ten einde raad genoodzaakt is de pooten van 't bed maar weer in een bakje te plaatsen. Zelfs langs 't op den grond hangend muskietengaas kruipen ze op om hun prooi te bereiken. Een kous op de leuning van een stoel gehangen en waaraan een klein plekje zat, ontstaan door 't vastkleven aan een beenwondje, wisten ze te vinden en den volgenden ochtend krioelde 't er op van deze miertjes. Een blikje met lange biscuits in chocolade omhulsel was al heel gauw van hunne gading. De chocolade zelf lieten ze onaangeroerd. Ze aten er een paar gaatjes in om 't biscuit te bereiken. Ze verorberden dit schoontjes en toen we later ervan gebruikten wilden, bleek tot ieders verrassing, dat alleen de brooze chocolade over was en de inhoud verdwenen, hetgeen een aller vreemdste effect maakte.

Menado.

K.